

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2015-4

§ 65. Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s komplettering av ansökan om tillstånd enligt miljöbalken – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun yttrar sig över Svensk Kärnbränslehantering AB:s komplettering av ansökan om tillstånd enligt miljöbalken om utbyggnad och fortsatt drift av SFR i enlighet med Slutförvarsenhetens förslag till yttrande daterat 2019-02-20. (Bilaga 8)

Ärendebeskrivning

SKB lämnade i december 2014 in en ansökan om tillstånd för utbyggnad och fortsatt drift av SFR enligt både miljöbalken och kärntekniklagen. I maj 2016 beslutade regeringen att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden ska prövas av regeringen. För att regeringen ska få tillåta verksamheten krävs enligt den så kallade vetorätten i miljöbalken att kommunfullmäktige tillstyrker ansökan. Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt bereder målet åt regeringen.

SKB lämnade den 19 december 2018 in en komplettering av ansökan till mark- och miljödomstolen. Östhammars kommun har getts tillfälle att senast den 20 februari 2019 yttra sig över handlingarna i kompletteringen. Kommunen har begärt och beviljats förlängd svarstid till den 2019-03-06.

Beslutsunderlag

- SKB:s komplettering av ansökan den 19 december 2018 via SKB:s [webbplats](#)
- Slutförvarsenhetens förslag till yttrande daterat 2019-02-20

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Enhetschef slutförvarsenheten Marie Berggren föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

- Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt mmd.nacka.avdelning3@dom.se
- Utredare slutförvarsenheten Anna Bergsten och enhetschef Marie Berggren

M7062-14

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

mmd.nacka.avdelning3@dom.se

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s komplettering av ansökan om tillstånd enligt miljöbalken – utbyggnad och fortsatt drift av SFR

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) lämnade i december 2014 in en ansökan om tillstånd till utökad verksamhet vid anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall (SFR) i Forsmark, Östhammars kommun, Uppsala län. Ansökan prövas enligt både miljöbalken och kärntekniklagen.

I maj 2016 beslutade regeringen att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden ska prövas av regeringen. För att regeringen ska få tillåta verksamheten krävs enligt den så kallade vetorätten i miljöbalken att kommunfullmäktige tillstyrker ansökan. Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt bereder ansökan enligt miljöbalken och överlämnar sedan ärendet till regeringen för beslut om tillåtlighet. Mark- och miljödomstolen kungjorde målet den 11 december 2017 och Östhammars kommun yttrade sig över ansökan den 13 mars 2018.

Regeringen beslutar även om tillstånd enligt kärntekniklagen. Strålsäkerhetsmyndigheten granskar SKB:s ansökan enligt kärntekniklagen och lämnar sedan över ärendet till regeringen. Strålsäkerhetsmyndigheten är även remissinstans i miljöbalksprövningen och yttrade sig den 17 januari 2019 över ansökan enligt miljöbalken.

Den 19 december 2018 lämnade SKB in en komplettering av ansökan enligt miljöbalken. Kompletteringen bestod av fyra handlingar; bemötande på inkomna synpunkter (bland annat från Östhammars kommun), förslag till villkor, promemoria om påverkan på vattenmiljöer från utsläpp av kväve (SFR-U K:16) och planritning över ovanjordsanläggningens verksamhetsområde.

Östhammars kommun gavs den 20 december 2018 tillfälle att senast den 20 februari 2019 yttra sig över handlingarna i kompletteringen. Kommunen har begärt och beviljats förlängd svarstid till den 6 mars 2019.

Östhammars kommun – en aktiv part

I samband med påbörjandet av platsundersökningen i Forsmark inför ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle bildade Östhammars kommun en slutförvarsorganisation. Organisationen har till uppgift att, ur ett kommunalt perspektiv, informera om och granska de handlingar som rör slutförvaring av radioaktivt avfall som SKB löpande presenterar. Östhammars kommun har vetorätt även i miljöbalksprövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle.

Östhammars kommun har genom sin vetorätt en viktig roll i prövningen av en utbyggnad av SFR. Inför kommunfullmäktiges beslut i vetofrågan är det avgörande att frågor av central betydelse för kommunen är utredda och besvarade. Eventuella kvarstående frågeställningar och oklarheter försvårar kommunfullmäktiges ställningstagande.

Grundläggande för kommunens ställningstagande är den långsiktiga säkerheten, påverkan på människors hälsa och miljö samt att frågan om ansvar efter förslutning är klargjord.

Verksamheten

SFR i Forsmark ägs och drivs av SKB. Verksamheten har pågått sedan 1988 och rymmer kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall från kärnkraftverken men även avfall från svensk forskning, sjukvård och industri. Befintlig verksamhet omfattar slutförvaring av cirka 63 000 m³ kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall.

SKB har ansökt om utbyggnad för att i första hand rymma rivningsavfall från Sveriges kärntekniska anläggningar. Avfallet inkluderar bland annat nio reaktortankar av kokvattentyp, metallskrot, betong och annat byggnadsmaterial. Bolaget ansöker om slutförvaring av maximalt 180 000 m³ avfall, vilket innebär en utökning av slutförvarsvolymen med 117 000 m³. När utbyggnaden är färdigställd kommer SFR att vara cirka tre gånger så stort som i dag.

Bergssalarna i nuvarande SFR är belägna cirka 60 meter under havsbotten. Den planerade utbyggnationen avses att placeras på cirka 120 meters djup och innehålla sex nya bergssalar varav fem med en längd på 275 meter och en med en längd på 240 meter.

Utbyggnaden av de nya bergssalarna planeras att göras under ett byggskede på cirka fem år. Bergarbeten, med bland annat bergschaktning och transport av bergmassor, planeras att utföras under cirka tre av dessa fem år. Därefter planeras för betongarbeten och installation av övrig utrustning innan anläggningen, efter provdrift, går över i driftskede.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommuns huvudfokus vid granskningen av handlingarna i kompletteringen har, precis som i granskningen av ansökan i övrigt, varit dels de lokala miljöfrågor som direkt påverkar våra medborgare, dels frågor som rör den långsiktiga säkerheten och ansvaret efter förslutning.

I detta yttrande lyfts även frågeställningar och synpunkter som har uppkommit i samband med att andra parter har yttrat sig över ansökan efter kungörelsen.

Länsstyrelsen i Uppsala län skriver i sitt yttrande att de aspekter som hör samman med joniserande strålning och säkerhet ligger utanför länsstyrelsens uppdrag. I miljöbalksprövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle (M 1333-11) har både mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen i Kalmar län ställt sig frågande till denna bedömning. Eftersom joniserande strålning är en viktig del av de olägenheter som bedöms anser Östhammars kommun att det är nödvändigt att länsstyrelsen, som tillsynsmyndighet för verksamheten enligt miljöbalken, ges förtydligat uppdrag och resurser för att kunna bedöma även denna del.

Östhammars kommun har noterat att Naturvårdsverket inte har yttrat sig över ansökan. I en fråga av sådan nationell betydelse som aktuell ansökan, med potentiellt stor risk för påverkan på miljön under mycket lång tid, anser kommunen att det är angeläget att Naturvårdsverket i egenskap av central förvaltningsmyndighet på miljöområdet yttrar sig. Av förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket framgår att Naturvårdsverket inom sitt ansvarsområde särskilt ska ”bevaka allmänna miljövärdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och domstolar samt lämna Naturvårdsverkets synpunkter tidigt i processen” och ”delta i miljöprövningar som gäller frågor som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för miljön”. Denna prövning torde utan tvekan vara av sådan dignitet att Naturvårdsverket borde yttra sig. Mark- och miljödomstolen uttrycker Naturvårdsverkets centrala roll i sitt yttrande rörande prövningen av slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (M 1333-11) som överlämnades till regeringen i januari 2018.

Synpunkter kopplade till villkorsförslagen

Buller (villkor 2-4)

Östhammars kommun har inga synpunkter på den föreslagna uppdelningen av bullernivåer mellan bygg- och driftskede i villkor 2 och villkor 3. I båda dessa förslag finns en avslutande skrivning om hur ett överskridande av de föreslagna värdena ska hanteras. Östhammars kommun önskar ett förtydligande angående hur risken för eventuella återkommande överskridanden av angivna värden ska hanteras. Med föreslagen formulering finns det ingen begränsning i hur ofta ett överskridande kan ske med efterföljande krav på vidtagande av åtgärder under en tidsperiod om tre månader eller den längre tid som tillsynsmyndigheten får besluta om. Det betyder att det kan förekomma tätt återkommande överskridanden, vilket kommunen inte anser vara acceptabelt.

Östhammars kommun är positivt till att SKB lagt till ett villkorförslag (villkor 4) angående när under året bulleralstrande arbeten får påbörjas, men önskar ett förtydligande gällande meningen ”villkoret hindrar inte att ytterligare åtgärder etableras under perioden, om bulleralstrande åtgärder etablerats före den 1 april”. Det är oklart om det med ”ytterligare åtgärder” avses bulleralstrande åtgärder motsvarande de som redan etablerats eller nya typer av bulleralstrande åtgärder. Beroende på hur och i vilken omfattning bullerbilden ändras av dessa ytterligare åtgärder, oavsett om dessa åtgärder är av samma typ som de redan etablerade eller inte, anser kommunen att det finns risk för störning på fågellivet även om andra bulleralstrande åtgärder etablerats innan häckningsperiodens

början. Villkoret bör därför förtydligas och kompletteras med någon yttersta begränsning av i vilken utsträckning bullernivån får öka. Kommunen saknar även en närmare beskrivning av vilka bullernivåer som fåglar under häckning kan tåla och om det bör beaktas i villkorsreglering.

Transporter (villkor 5) och bullerdämpande åtgärder

Östhammars kommun är positivt till att det i SKB:s förslag till villkor 5 tillkommit en reglering av den tunga trafiken till och från anläggningsområdet.

Östhammars kommun vidhåller dock att det kan behöva vidtas bullerdämpande och trafiksäkerhetshöjande åtgärder för bostäderna längs de berörda vägsträckorna. SKB motsätter sig i sitt bemötande ett villkor liknande det som föreslagits i ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle. I bemötandet skriver SKB att villkorsförslaget för kärnbränsleförvaret främst motiveras av lastbilstransporter med bentonit under en tidsperiod om 50-60 år. Perioden med tunga transporter till SFR förväntas bli cirka tre år. Östhammars kommun noterar dock att motsvarande villkorsförslag även finns för inkapslingsanläggningen där den period med störst ökning i tunga transporter förväntas bli drygt tre år. Kommunens uppfattning är att tre år med ökat trafikbuller från tung trafik uppfattas som en lång tid för boende längs de berörda vägsträckorna, även om tiden är kort i förhållande till den långa tiden för kärnbränsleförvaret.

Om bergmassorna transporteras med fartyg istället för med lastbil minskar antalet tunga transporter på de berörda vägsträckorna avsevärt. SKB skriver i sitt bemötande att de bergmassor som ska avyttras så långt det är möjligt och rimligt kommer att transporteras bort via fartyg/pråm. De anser dock inte att frågan bör villkorsregleras. Om det inte bedöms rimligt att villkorsreglera transporter av bergmassor är det än mer motiverat att ta höjd för vidtagande av bullerdämpande åtgärder då det i praktiken innebär att samtliga transporter kan komma att ske på närliggande vägar. Östhammars kommun anser ändå att det hade varit önskvärt med ett villkor eller tydligare åtagande gällande fartygstransport av bergmassor. SKB bör åtminstone åläggas att i den årliga miljörapporten redovisa antalet transporter som inte kunnat transporteras sjövägen och motiveringen härför.

Arbeten i vatten (villkor 8) och fiskeavgift (villkor 15)

Utfyllnaden av vattenområde, för att skapa verksamhetsytor för framförallt lagring och hantering av bergmassor, orsakar permanent förlust av grundområde som är viktiga för fiskproduktionen. SKB har föreslagit att en fiskeavgift fastställs för att kompensera för den skada på fiskeintresset som förlusten av grundområdet innebär. Östhammars kommun stödjer Havs- och vattenmyndighetens syn i sitt yttrande att det i första hand ska vidtas fysiska åtgärder istället för en fiskeavgift. Kommunen anser därför att möjliga kompensationsåtgärder behöver utredas ytterligare.

I samband med utfyllnaden finns risk för grumling med negativa effekter på området utanför det utfyllda vattenområdet. Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande att de anser att vattenverksamhet som innebär risk för grumling ska regleras i villkor och har, förutom de av SKB föreslagna villkoren, föreslagit reglering av när på året vattengrumlande arbeten får utföras. Länsstyrelsen skriver vidare att SKB ska redovisa skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att undvika grumling. Östhammars kommun stödjer länsstyrelsens syn gällande grumlande

arbeten. Om det inte bedöms möjligt att begränsa grulande arbeten till tiden mellan 1 december och 31 mars anser kommunen att villkoret åtminstone behöver förtydligas. SKB:s förslag till villkor 8 är alltför vagt och innebär inga regelrätta krav på vidtagande av försiktighetsmått och vilken effekt de ska ha.

Utsläpp till vatten (villkor 9-10)

SKB har föreslagit att lakvattnet från bergupplaget vid SFR, efter rening i sedimentationsbassäng, ska ledas till reningsverk före utsläpp till recipient. I andra stycket av villkor 9 anges att "lakvatten från bergupplag och spillvatten ska under byggskedet ledas till reningsverk..." Östhammars kommun är positivt till den föreslagna reningsmetoden men ställer sig frågande till att denna del av villkoret begränsas till byggskedet och önskar ett förtydligande gällande tiden efter byggskedet. Kommunen har uppfattat att det kommer finnas ett bergupplag även efter byggskedet – för användning av material inom SFR och för förslutning av anläggningen. Om bergupplaget finns kvar även efter byggskedet bör, enligt Östhammars kommuns uppfattning, villkoret snarare kopplas till kvävehalten i lakvattnet än till byggskedet.

Vidare anges i andra stycket i villkor 9 att reningsverket ska vara "dimensionerat för att kunna rena bort 16 ton kväve per år och klara en utgående kvävehalt på 8 mg/l när den årliga mängden renat kväve understiger 16 ton.". Östhammars kommun önskar ett förtydligande av varför 16 ton bedöms vara en lämplig nivå att dimensionera anläggningen för samt när den årliga mängden kväve kan förväntas överstiga 16 ton, det vill säga om det är rimligt att anta att den utgående halten som utgångspunkt kan förväntas klaras eller i vilken omfattning överskridanden kan komma att ske.

Länshållningsvattnet ska enligt ansökan under byggskedet genomgå olje- och slamavskiljning innan det släpps ut i Öregrundsgrepen. I formuleringen av villkor 10 är det dock oklart om länshållningsvattnet avses genomgå rening innan det släpps till recipient.

De föreslagna högsta tillåtna halterna av olja och suspenderade ämnen gäller enligt förslag till villkor 10 under byggskedet, men SFR kommer att länshållas även under drift- och avvecklingsskede. Östhammars kommun önskar ett förslag till villkor även för drift- och avvecklingsskedet eller ett förtydligande gällande varför SKB inte bedömer det motiverat.

Förutsatt att de föreslagna kompensationsåtgärderna vidtas, har Östhammars kommun i dagsläget inga invändningar mot att det inte ställs krav på rening av kväve i länshållningsvattnet. SKB skriver i sitt bemötande att de har för avsikt att bevaka teknikutvecklingen inom området. Östhammars kommun är positivt till detta och anser att det, i likhet med omvärldsbevakningen för informationsbevarande och övervakning efter förslutning, kan vara lämpligt att reglera i villkor.

SKB har föreslagit en flytt av utsläppspunkten för länshållningsvatten under byggskedet för att begränsa den lokala påverkan från kväveutsläppet. Östhammars kommun har inget att invända mot det och utgår från att SKB samrått med Forsmarks kraftgrupp om utsläppspunktens placering.

Östhammars kommun har i delar haft svårt att följa de uträkningar och resonemang som redovisas i SFR-U K:16 och därmed även att bedöma dess

innehåll. Kommunen ser med intresse fram emot Havs- och vattenmyndighetens synpunkter på SFR-U K:16.

Dialogforum (villkor 12)

Östhammars kommun är positivt till att SKB föreslagit ett villkor om dialogforum och har inga synpunkter på förslaget till villkor 12.

Omvärldsbevakning (villkor 13)

Östhammars kommun är positivt till att SKB föreslagit ett villkor om omvärldsbevakning. Kommunen vidhåller dock att omvärldsbevakningen, förutom informationsbevarande och övervakning efter förslutning, bör inkludera metoder för slutförvaring och olika slutförvarsmiljöer. SKB anför i sitt bemötande att det inte finns anledning att bevaka frågan om metoder för slutförvaring av låg- och medelaktivt radioaktivt avfall under tillståndstiden.

Östhammars kommun vill understryka att den planerade driftperioden för SFR är lång och med tanke på kommande utveckling av slutförvar runt om i världen, anser kommunen att det är rimligt att anta att det kommer att ske en omfattande metod- och teknikutveckling inom området. Med metoder syftar kommunen i huvudsak på nya metoder inom den konceptlösning som ansökan avser. Östhammars kommun önskar ett förtydligande gällande motiveringen till SKB:s ställningstagande i frågan.

Åtgärder för att reducera kvävebelastningen på recipienten (villkor 14)

Östhammars kommun ser positivt på det tillkomna villkorsförslaget och de tre tänkbara kompensationsåtgärderna som redovisas i SFR-U K:16. Östhammars kommun har inga invändningar mot att det i detta skedet av prövningen inte preciseras vilken form av kompensationsåtgärder som ska vidtas, men anser att det är viktigt att målet med åtgärderna specificeras i en kommande tillståndsprövning. Lydelsen ”över tid” kan komma att behöva preciseras och möjligheten att faktiskt kunna genomföra nödvändiga kompensationsåtgärder behöver säkerställas. I villkorsförslaget anges även att kompensationsåtgärderna ska dimensioneras för att motsvara ”de bedömda ackumulerade utsläppen”. Östhammars kommun anser att denna bedömning tydligt bör framgå i villkor som meddelas inom ramen för tillståndsprövningen.

Övriga villkor och bemyndigande

Östhammars kommun har inga synpunkter på villkorsförslag 1, 6, 7, 11, 16-18. Kommunen vill uppmärksamma att gällande bemyndigande B3 så finns det inget andra stycke i villkor 5.

Övriga synpunkter

Kumulativa effekter

Östhammars kommun anförde i sitt föregående yttrande att det är viktigt att SKB har en beredskap för att utreda, bedöma och hantera kumulativa effekter innan de eventuellt uppstår. Kommunen har tagit del av de utredningar om kumulativa effekter som SKB redovisat i MKB:n, dess bilagor och kompletteringar men vill

trycka på vikten av att inte bara utreda och bedöma utan i möjligaste mån även minimera kumulativa effekter.

Med god planering och framförhållning bör de kumulativa effekterna av till exempel kväveutsläpp och buller kunna minskas. Östhammars kommun anser att SKB åtminstone bör åläggas att i den årliga miljörapporten redovisa vilka åtgärder de vidtagit för att minimera kumulativa effekter.

Vatten till betonggjutning

Östhammars kommun skrev i sitt föregående yttrande om vikten av tillgång på vatten av lämplig kvalitet för bland annat betonggjutning och att det bör finnas en reservvattentäkt. SKB skriver i sitt bemötande att vatten av dricksvattenkvalitet används vid betonggjutning. De skriver vidare att ”vattenförbrukningen är låg och att vid behov kan behovet av vatten för gjutningen täckas genom tillförsel via tankbil”. Östhammars kommun önskar ett klagande gällande vilka mängder vatten det kan komma att finnas behov av, varifrån en eventuell tankbil ska hämta vatten samt varför det bedöms vara en tillräcklig åtgärd. Dricksvattentillgången i Östhammars kommun är begränsad och situationen är i dagsläget ansträngd i samtliga kommunala vattentäkter.

2BMA

Östhammars kommun noterar, efter att ha läst Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande, att det finns flera kvarstående osäkerheter kopplade till 2BMA. Strålsäkerhetsmyndigheten konstaterar bland annat att det återstår utvecklings- och demonstrationsarbete för att verifiera betongbarriärens funktion i samband med uppförandet av förvaret. Myndigheten bedömer även att innehållet av långlivade ämnen i 2BMA behöver begränsas så långt det är rimligt och möjligt. Även om Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer att det är möjligt att hantera dessa osäkerheter i senare steg av prövningen enligt kärntekniklagen anser Östhammars kommun att om en hänvisning till annan lagstiftning ska vara godtagbar ska kommunen ha en given roll i den processen. Det är i dagsläget oklart vilken roll, om någon, Östhammars kommun kommer att ha i en eventuell framtida stegvis prövning enligt kärntekniklagen.

Avfallsvolymer och typ av avfall

Östhammars kommun har inga ytterligare synpunkter gällande reglering av avfallsvolymer och typ av avfall men noterar att ”SKB delar Kommunstyrelsens uppfattning i det avseende att slutförvaring av mer än 180 000 m³ avfall, eller slutförvaring av andra avfallstyper än vad som beskrivits i ansökan, kommer att kräva en förnyad tillståndsprövning.”

Kontroll av avfallet inför deponering

Östhammars kommun skrev i sitt föregående yttrande om vikten av kontroll av det avfall som deponeras i SFR och avfallsproducenternas viktiga roll i den kedjan. SKB hänvisar i sitt bemötande till att frågan regleras genom kärntekniklagen och strålskyddslagen och anser inte att frågan bör regleras genom villkor i tillståndet enligt miljöbalken. Avfallet som planeras att deponeras i SFR är ett komplext avfall som kan ha annan miljöproblematik än joniserande strålning. Östhammars kommun anser att frågan är av sådan vikt och

komplexitet att den även bör regleras och kontrolleras i tillståndet enligt miljöbalken.

Avfallsproducenterna och SKB har alla en viktig roll och ett stort ansvar när det gäller kontroll av avfallet som deponeras i SFR, men även tillsynsmyndigheterna har en viktig roll genom sin kontroll och uppföljning av den tillståndsgivna verksamheten. Strålsäkerhetsmyndigheten skriver i sitt yttrande att de anser att det är rimligt att frågor gällande bland annat specifika avfallstyper och udda avfallstyper hanteras genom myndighetens tillsyn snarare än i tillståndsprövningen. Östhammars kommun motsätter sig inte detta, men anser att även tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken bör ha en viktig roll i kontrollen av avfallet.

Radioaktivt avfall från annan verksamhet och förslutning av SFR

I dagsläget finns det inte, såvitt Östhammars kommun känner till, en plan för hur radioaktivt avfall som kommer från annan verksamhet än kärnkraftsbolagens ska tas omhand när SKB förslutit sina slutförvarsanläggningar. Östhammars kommun lyfte i sitt senaste yttrande den risk kommunen anser finns för att SFR förblir öppet även efter att kärnkraften avvecklats om det inte finns ett annat system för att ta hand om detta avfall.

Östhammars kommun vill betona vikten av att SFR, och övriga slutförvarsanläggningar, verkligen försluts när verksamheten i slutförvaren upphör. SKB har gjort beräkningar på vilka doskonsekvenser det skulle få om SFR inte försluts. Beräkningarna utfördes när det fortfarande vara aktuellt med mellanlagring av långlivat avfall men enligt Strålsäkerhetsmyndigheten skulle dosen överskrida motsvarande riskkriterium om förvaret inte försluts även utan detta avfall.

SKB, som ägs, drivs och finansieras av den svenska kärnkraftsindustrin, har ingen anledning att driva eller finansiera SFR när industrins behov av anläggningen upphört. Östhammars kommun anser att om det vid denna tidpunkt finns behov av ett slutförvar för låg- och medelaktivt avfall, och SFR bedöms vara ett lämpligt alternativ för detta, krävs en ny tillåtlighetsprövning med kommunal vetorätt.

SFR – en del av ett slutförvarssystem

Östhammars kommun anförde i sitt föregående yttrande att kommunen anser att det är angeläget att SKB tar ett samlat grepp om när i tiden de olika förvaren kommer att förslutas och vilka beroenden de kärntekniska anläggningarnas avveckling och de avfallstyper som behöver slutförvaras har av varandra. I sitt bemötande av kommunens synpunkt hänvisar SKB till de så kallade FUD-rapporterna (forskning, utveckling och demonstration).

Östhammars kommun anser att de kommuner som ingår i ett sammanhållet system för slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall ska ges möjlighet att vara en aktiv part genom hela processen. Det är i dagsläget oklart vilken roll, om någon, Östhammars kommun kommer att ha i framtida FUD-processer. Om en hänvisning till annan lagstiftning ska vara godtagbar för Östhammars kommun ska kommunen ha en given roll i den processen.

Kommuns fortsatta roll

Det är av avgörande betydelse för Östhammars kommun att även efter ett eventuellt tillstånd meddelats ha möjlighet att vara en aktiv part i slutförvarsfrågan. En förutsättning för kommunens deltagande är att arbetet är fullt ut finansierat med externa medel så att kommunens medborgare/skattebetalare inte belastas med kostnaderna för hanteringen av ett nationellt problem.

Säkerhet och ansvar efter förslutning

Det är i dagsläget oklart vem som har ansvar för slutförvarsanläggningen efter förslutning. I den pågående översynen av lagen om kärnteknisk verksamhet, med eventuella följdändringar i bland annat miljöbalken, är en del av uppdraget reglering av sistahandsansvar efter förslutning av ett slutförvar. Det är av avgörande betydelse för Östhammars kommun att ansvaret klargjorts innan kommunfullmäktige ska fatta beslut i vetofrågan. Östhammars kommun kan inte riskera att någon del av sistahandsansvaret för anläggningen läggs på kommunen.

SKB hänvisar i sitt bemötande till ovannämnda statliga utredning och skriver vidare att utredningen ska lämna sitt förslag senast den 1 april 2019, i god tid före regeringens tillåtlighetsprövning av SKB:s ansökan. Östhammars kommun delar inte SKB:s bedömning att det är i god tid. Även om utredningens förslag skulle komma att implementeras i svensk lagstiftning, kan det förväntas ta flera år innan en eventuell lagstiftning är beslutad och har trätt i kraft.